

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Murányi-Kovács Endre

Cími:

Francia Phaedra-előadás a Magyar Színházban

Forrás:

Népszabadság,

(Hely)

1962. júni ?

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Személy

Helyszám

10 "1962"

792

Magyar Színház

Nagy várakozás előzte meg a francia Marie Bell Társulat budapesti bemutatóját. Joggal. Hiszen a filmekről egykor megismert Marie Bell éppen a párizsi Francia Színház-beli Phaedra alakításával lett híres, nagy tragika. Társulata pedig immár több mint egy évtizede azért alakult, hogy magas színvonalú előadásokkal vidéken és külföldön ismertesse meg a francia klasszikusok színpadi művészetét.

A várakozók nem csalódtak: Raymond Gerome rendezésében két, egymásnak ellentmondó, vagy legalábbis annak látszó jellegzetesség: a stilizáltság és az életközelség rendkívül rokonszenves harmóniában találkozott. A stilizáltság: az egyszerű díszletek, a hangsúlyozott mozdulatok, a színeikkel oly tiszta összképet nyújtó kosztümök és a szereplők változó csoportképek stilizáltsága egyaránt utalt a görög legendák ábrázolt világára, s arra, hogy Racine e tragédiáját, csaknem háromszáz évvel ezelőtt egy más kornak, más ízlésnek, és a mienkétől alapjaiban különböző szemléletű közönségnek írta. És mindennek ellenére az előadás mégis életközelséget teremtett. Mert életközelinek éreztük a megszólaltatott érzéseket és szenvedélyeket, a reménytelen szerelmek tragikumát, bizonyos tartózkodást egyes helyzetekben (mint például az apa iránti tisztelet megnyilvánulásában), és általában a tragédia szereplői között kialakult konfliktusokat.

A francia vendégművészek produkciójának egyik nagy eredménye, hogy az 1677 január 1-én bemutatott Phaedra szerelmi és lelkiismereti konfliktusait, az emberábrázolás és a lélekrajz árnyalatosságát a néző ma is élőnek érzi. S ezen felül érvényesül az előadásban az a racine-i varázs, amint — Babits szavaival — a „költészet keresztülizzik” a konvencionális formákon. A költészet érvényre jutását nagyban elősegítette a színészek rendki-

vül kulturált szövegmondása. A francia művészek e tekintetben nemcsak a kialakult hagyományokhoz alkalmazkodtak, hanem az ábrázolt hősök egyéniségének megfelelő, a szöveg érthetőségének csonkítása nélküli „gyorsításokkal” adtak az előadásnak külön színt. És a rendezés így változó, a csomópontokat kiemelő, de mindig gyors ritmust tudott kialakítani. Ekképpen hiteles és egyúttal árnyalataiban bizonyos mértékig új Phaedrát ismerhetünk meg, és a férjének fia iránt fellángoló, bűnös szenvedélyű királynő, s családja tragédiájában friss tekintettel szemlélhettük az ösztönök és a hazugság romboló erejét.

Az előadás középpontjában Marie Bell nagyszerű beleéléssel alakította Phaedrát. Érzékletesen csapott át levertségből szenvedélyességbe, ebből valami bizonytalan tétováságra, hánycódva a lelkiismeretfurdalás, a reménytelenség, a tilalmak és a reménység között. Mindvégig szuggesztív volt, hirtelen kitörő féltékenységének és önmagát elítélő haldoklásának jelenetében művészi virtuozitása meg éppen ellenállhatatlanul lebilincselte.

Méltó partnere volt az ifjú hevesesség, s a tragikumba vezető tartózkodás hangjait váltó Hippolytos szerepében Hubert Noel,

és Theseus szerepében Jacques Dacquimine, a negyvenes évek nagyszerű Hippolytosa, aki a hősi apa szerepkörébe érve, ime, semmit sem veszített hevéből és deklamáló biztonságából. A fekete hajú, fehér ruhás Claire Versane a fiatal Ariciát, Hippolytos szerelmét, nemes és öntudatos bájjal alakította; mellette Christiane Fabrega szökeségével és közvetlen hangú szövegmondásával tette teljesebbé az ifjúság világát. Theramenes, a nevelő szerepében Marcel Tristani az ötödik felvonás-beli megrendítő tiráda lendületes előadásával a főszereplők egyenrangú társaként mutatkozott be. Henriette Barreau fekete ruhájában hitelesen alakította Oinone

végzetet előhívó, gyűlöletes és keserű szerepét. És végül még valamit, tulajdonképpen a kiváló rendezés jellemzésére, Panope alakítójáról. Racine eredeti előírása szerint Panope Phaedra kíséretébe tartozó asszony. A szöveg szerint azonban nincs lényegesebben „asszonyi” szerepe: híreket mond és támogatja az elgyengült Phaedrát. A harmóniára törekvő rendezés nyilván azért, hogy a színpadképet ne csak asszonyok töltsék meg, de azért is, hogy Phaedra támogatója erősebbnek mutakozzék: színésznek adta szerepét, és ezt Robert Legran kulturált szerénységgel játszotta el.

Ugyancsak az előadás harmóniáját szolgálta Pierre Schaeffer modern hangvételi gépezete, a függöny felhúzásakor előre jelezvén a színpadi mű komor tragikumát. S e komor tragikum mégis feloldódott a magas színvonalú előadásban.

Murányi-Kovács Endre